

Magyar Mérnöki Kamara Vízgazdálkodási és
Vízépítési Tagozat, Kútrendezés munkacsoport

Javaslat az engedély nélküli kutak sorsának rendezésére

2020.

A munkacsoport a javaslatát 2020. február 25-től június
10-ig tartó működése alatt készítette el.

Javaslat

az engedély nélküli kutak sorsának rendezésére

Vezetői összefoglaló

A munkacsoportunkban áttekintettük az engedély nélküli kutak utólagos engedélyezésének (kútrendezés) jelenlegi állapotát, sorra vettük a jelenlegi rendezetlen helyzet kiváltó okait és részletesen ismertetjük a megoldási javaslatainkat.

A megállapításaink, javaslataink legfontosabb elemei a következők:

- a kútrendezésre bírságmentesen biztosított határidőt a parlament 2023. december 31-re módosította, amivel egyetértünk, de az elmúlt évek tapasztalatai szerint a határidő hosszabbítás önmagában a problémát, azaz a kutak utólagos engedélyeztetését nem oldja meg,
- az engedély nélküli és szakszerűtlen kutak építésének jövőbeni megakadályozása érdekében javítani kell a kútfúrók képzését, meg kell akadályozni a helytelen kútkivitelezési gyakorlatot (pl. pisztolykutak), az ellenőrzés érdekében meg kell oldani regisztrációjukat, amely nyilvántartást elérhetővé kell tenni a kútépítetők számára,
- javítani kell – már az iskolától kezdve – a lakosság tájékoztatását, növelni a vízi-környezetvédelmi tudatosságát. A lakosság és a kútrendezés folyamatában érintettek szakszerű, de közérthető tájékoztatása elengedhetetlen,
- a kútrendezést több lépésben – számbavétel, felmérés, országos kútrendezési program, – a vízgazdálkodási- szakmai fontossági sorrendben javasoljuk végrehajtani.

Lakossági célú engedély nélküli kutak esetében:

- el kell oszlatni a lakosság félelmét a kisvízhasználatok megadóztatásáról (VKJ),
- a kutak utólagos engedélyezésének anyagi terheivel kapcsolatban tájékoztatást kell adni arról, hogy állami segítségre az számíthat, aki az engedély nélküli kútját egyszerű formában egy számbavételi adatlapon, egy megadott határidőre bejelenti,
- négy településen minta-felmérést javasolunk végezni, hogy megismerjük a tájékoztatás, a kút számbavétel eredményességét/vagy hibáit és ellenőrizzük a kutak műszaki adatainak felmérésére vonatkozó megoldások hatékonyságát,
- a kutak számbavétele és a mintaterületi felmérések tapasztalatai alapján országos programként, az ország vízügyi szerveinek irányításával és a területi vízügyi igazgatóságok szervezésében – az önkormányzatok közreműködésével – javasoljuk elvégezni/elvégeztetni a szükséges kútfelméréseket. A felmérési adatlapok alapul szolgálnak az engedélyezéshez is,
- a jegyzői engedélyezési hatáskörbe tartozó kutak esetében a kutak felmérését teljes egészében központi támogatású szervezéssel és költségviseléssel javasoljuk biztosítani,
- a vízügyi hatósági engedélyezés alá tartozó kutaknál a felméréseket az:
  - ivóvíz-közművel el nem látott ingatlanokon lévő, ivóvíz ellátási célra használt kutaknál teljes egészében,

- az un. házi vízigényeket ellátó kutak esetében 50% -ban, központi forrásból és szervezéssel javasoljuk biztosítani.
- a rossz, vagy javítást igénylő kutak esetében a szükséges intézkedések költségei javaslatunk szerint a tulajdonosokat terhelnék.

Gazdasági célú engedély nélküli kutak:

- a gazdasági célú kutak utólagos engedélyezéséhez központi állami forrás biztosítását nem javasoljuk, de a mielőbbi számbavétel ezeknél a kutaknál is szükséges,
- a gazdasági célú kutak nagyrészt a mezőgazdasági hasznosításúak, ezek esetében az agrár-intézmények koordinálásával célszerű az utólagos engedélyeztetéshez szükséges dokumentációkat elkészíttetni, az ütemezésben illeszkedve az országos kútrendezési programhoz.

A teljes kútrendezési folyamat várhatóan több, mint egy évtizedet is igénybe vehet, de rövid időn belül el kell érni, hogy a bejelentéseken alapuló számbavétel lehetőleg teljes körű legyen. A javaslatunk szerint a mintaterületi felméréseket a szükséges tájékoztatásokat követően még ebben az évben el lehetne végezni.

Javasoljuk, hogy a szükséges tömegtájékoztatással előkészítve, az első években évi 5-10 Mrd Ft ráfordítást tervezve, már 2022. évben indítsák el a kútrendezés végrehajtását.

1. Előzmények

Az 1995. évi LVII. tv. a vízgazdálkodásról (Vgtv.) 29. §-a szerint:

(7) „Mentesül a vízgazdálkodási bírság megfizetése alól az a létesítő vagy üzemeltető, aki az egyes törvényeknek a polgárok biztonságát erősítő módosításáról szóló 2020. évi XXXI. törvény hatálybalépését megelőzően engedély nélkül vagy engedélytől eltérően létesített vagy üzemeltet felszín alatti vízkivételt biztosító vízilétesítményt, ha a vízjogi fennmaradási engedélyezési eljárást 2023. december 31-ig kérelmezi.”

Az engedély nélküli kutak – a Vgtv. 2016. évi módosításával indított – utólagos fennmaradási engedélyezési eljárási folyamata, a ma érvényes 2023. december 31-ei határidő mellett sem kecsegtet érdemi előre haladással, csupán szerény részeredményekkel.

Ma senki nincs, aki még csak jó becsléssel is rendelkezne arról, hogy mennyi az engedély nélküli kutak száma. Az MMK által készített „*Tervezési segédlet a víztermelő kutak vízjogi fennmaradási engedélyezéséhez (2017)*” című kiadvány több százezer ilyen kutat említ, de a számuk egyes becslések szerint ennek a többszöröse, akár 1 milliónál is több lehet.

Az engedély nélküli kutak a szakmai tapasztalatok szerint a kialakításuk miatt jelentős vízminőségi kockázatot jelentenek. (Természetesen az engedéllyel rendelkező rossz kutakról is elmondhatjuk ugyanezt, de ezek ellenőrzésére megvan a lehetőség, mert tudunk róluk. Az más kérdés, hogy az illetékes hatóságok jelenleg az ellenőrzési tevékenység folytatására nem képesek.)

A gyakorlatban azt tapasztaljuk, hogy kis számban folyik ugyan fennmaradási engedélyezés, de az csak töredéke az elvárásoknak. Olyan tömegű az engedélyezendő kutak száma, hogy

állami segítségnyújtás nélkül, vagy egyéb támogatás nélkül, csupán törvényi előírásra nem várható érdemi eredmény.

Ezért a Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat egy, az érintett szakemberekből és érdekeltekből álló munkacsoportot hozott létre azzal a céllal, hogy a kútrendezési folyamatot javaslataival segítse.

A munkacsoport

vezetője:	Reich Gyula
titkár	
és koordinátor:	Kumánovics György
tagjai:	Dr. Pump Judit (megfigyelő), AJBH Jelinek Gabriella (megfigyelő), BM Tasnádi Gabriella (megfigyelő), Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Dr. Borbás Zsuzsanna jegyző, Üllés Horváth Károly jegyző, Seregélyes Tahy Ágnes IAH Magyar Nemzeti Tagozat Dr. Lénárt László, Magyar Hidrológiai Társaság Liebe Pál, Felszín Alatti Vizekért Alapítvány Rózsa Attila, Magyar Vízkútúrók Egyesülete Csiszár Endre, Víz- és Csatornamű Szolgáltatók részéről

A munkacsoport megalakítása a 2020. február 25-ei felkérő levelekkel kezdődött és április 7-én a legutolsó felkérés jóváhagyásával vált teljessé.

A munkacsoport főként elektronikus kapcsolattartással tervezte és végezte a munkáját, aztán a koronavírus fertőzés miatti rendkívüli helyzet következtében a „személyes megbeszélések” is online módon valósultak meg.

A munkacsoport megalakításának program javaslatát figyelembe véve kezdtük meg a munkát, aztán fontossági sorrendben haladva tárgyaltuk a témaköröket.

Javaslatunk összeállítása során a „kútrendezés” fogalom alatt a kutak számbavételétől az engedélyezési dokumentáció összeállításáig, és annak engedélyezésre való benyújtásáig tartó folyamatot értjük.

2. Kútrendezés megoldási javaslatok

2.1. Az 1995. évi LVII. tv. a vízgazdálkodásról 29. § (7) szerinti moratórium

A kutak utólagos engedélyezése a moratórium ellenére nem az elvárt ütemben halad, a becsült engedély nélküli kutaknak csupán a töredéke (néhány %) kerülhetett engedélyezésre.

Elmaradt a 2016. év óta végzett utólagos hatósági engedélyezés eredményeinek, tapasztalatainak kiértékelése és országos összegzése, illetve erre vonatkozóan nincsenek információink. A hatóságoktól ez ideig ez nem volt elvárás, a jövőben viszont ez a munka elengedhetetlen lesz.

Fontos lenne a tapasztalatokat félévente-évente összegezni, részletekbe menően kiértékelni, és szükség esetén módosítani/megváltoztatni az eljárásrend azon részét, melyről kiderül, hogy gátolja az utólagos engedélyezési kötelezettség elvárt mértékben történő teljesülését.

A lakosság felé nem volt és jelenleg sincs megfelelő tájékoztatás, miért is fontos a kutak felmérése, engedélyeztetése és továbbra is aggódnak az emberek, hogy az engedélyezés

után nem lesz-e kivette a kis vízhasználatokra is a felszín alatti vízkészlet igénybevételével kapcsolatos vízkészlet járulék (VKJ). Bár időközben az eljárási illeték eltörlésre került, ugyanakkor az előírt dokumentáció összeállításának piaci vállalkozói díjai ezt sokszorosan meghaladják, ami szintén visszatartó erő. A szélesebb nyilvánosság a médiából – sokszor ellentmondó információk alapján – tájékozódott, értesült a kisebb mélységű kutak engedélyezésének eltörléséről folyó politikai vitákról, aminek egyik szakmailag elfogadhatatlan túlzása alkotmányossági kontrollhoz, majd módosításokhoz is vezetett. A módosítások okozta bizonytalanság után a jelenlegi járványügyi helyzet végképpen megnehezíti a moratórium betartását.

A munkacsoport tevékenysége alatt 2020. május 18-án a kútrendezésre biztosított határidőt a parlament 2023. december 31-re módosította, a módosítás szükségességével egyetértünk.

Önmagában a határidő meghosszabbításával azonban a helyzet nem fog változni, a megoldás érdekében alapvető döntések és célratörő kormányzati intézkedések szükségesek, a kútrendezési háttér biztosításával együtt.

2.2. Vízkútfúrók regisztrációja, képzése

Ismereteink szerint, az országban szinte minden településen van a kútfúrással fő-, vagy mellékállásban foglalkozó kútfúró (a kisebb településeken esetleg csak egy, a nagyobbakon több, akár 10-20 is lehet). A kútfúrással foglalkozók számát országosan 2500-ra becsüljük, közülük 100-150-re tesszük az engedéllyel rendelkező kútfúró vállalkozókat, vállalkozásokat.

Amennyiben nem tudjuk a kontár kútfúrókat megrendszabályozni és tevékenységüket visszaszorítani – a kútfúró vállalkozásokat kifehéríteni –, akkor hiába engedélyeztetjük az illegális jó kutakat és tömedékeltetjük el a rossz kutakat, a kontár kútfúrók folyamatosan újratermelik a problémát.

Ezért nagyon fontos a kútfúrók regisztrációja, a regisztrált szakemberek közzé tétele, a szakszerű kútkivitelezés legfontosabb ismérveit közérthetően megfogalmazó tömegtájékoztatás és az ellenőrzés, hogy az emberek csak regisztrált kútfúróval végeztessék az új kutak építését.

A regisztráció mellett a rendszeres és következetes ellenőrzésre, szükség esetén a kútfúró szakemberek szankcionálására (pl. a kútfúró berendezés elkobzása, milliós nagyságrendű pénzbüntetés) hívjuk fel a figyelmet, mert a jogkövetést csak megfelelő ellenőrzéssel és szankcionálással lehet elérni.

A szakszerű kútépítés fontos eleme az azt végző szakember. A kútfúrás végző szakemberek képzésének országos rendjét át kell tekinteni és a szakmunkástól a mérnökiig biztosítani kell a regisztrációt a lehetőségét.

A regisztrációra vonatkozó részletes indoklást és a megoldási javaslatokat az [1. sz. mellékletben](#) adjuk meg.

2.3. Tájékoztatás

Önmagában az utólagos kútengedélyezés bírság és illetékmentessége nem érintette meg az embereket. Nekik jó volt eddig is engedély nélkül a kútjuk és nem zavarja őket az sem, ha ez az állapot továbbra is így marad!

Intenzív tömegtájékoztatást kell végezni, kút-szakmai alapokra épített, profi kommunikátorok által összeállított tervek szerint, az írott sajtó, a szórólapok, a rádió, a tv, az internet felhasználásával. Kisebbségi településeken (falvakban, községekben,

tanyaközpontokban) célszerű lenne szórólapokat osztani és a falugyűléseken közérthető ismeretterjesztő előadásokat tartani a témában.

A gazdasági, ezen belül főként a mezőgazdasági szektor szereplőinek elérése érdekében a Nemzeti Földügyi Központ Öntözésfejlesztési Főosztályának, a NAK és a megyei területi szervezeteinek, így a falugazdászoknak – kellő felkészítés után – kiemelt szerepe lehet a tájékoztatásban is.

Fontos lenne a tudatos és felelős felszín alatti vízgazdálkodásra (szakszerű kútlétesítésre, üzemeltetésre és megszüntetésre) való nevelést már az általános és középiskolások számára természetismeret/földrajz vagy egyéb órák keretén belül, az adott korosztály számára érhető (szükség esetén játékos) módon megkezdni, tekintettel arra, hogy a gyermektársadalom jelentős része előbb-utóbb kúttulajdonos és/vagy -üzemeltető lesz. Úgy gondoljuk, hogy ezzel a módszerességgel és tudatossággal lehet átütő generációs társadalmi tudatosságot, hozzáállás-változást elérni a felszín alatti vizek hasznosításával összefüggően azok hosszú távú mennyiségi és minőségi megóvása terén.

A laikus emberek számára is közérthetően be kell mutatni, miért fontos, hogy szakszerűen megépített kutakkal termeljük ki a felszín alatti vizeket. Be kell mutatni a rossz, a szakszerűtlen kiképzésű kutak okozta vízminőségi veszélyeztetést. El kell magyarázni, hogy a felszín alatti vízkészletek is végesek, és hogy miért kell a hatóságoknak és az igazgatási szerveknek a felszín alatti vízkincsünkből táplálkozó vízkivételekről a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás (víztakarékosság elvének teljesülése) érdekében tudni. A tájékoztatásban hitelesen el kell mondani, hogy politikai irányzatoktól függetlenül nincs szándék arra, hogy a csekély mértékű, 500 m³/év alatti vízhasználatokat a jövőben megadóztatnák. Ehhez kapcsolva be kell mutatni, hogy a megadóztatásuk ráfizetéses is lenne, vagyis több oldalról megközelítve is értelmetlen a lakosság félelme.

Be kell mutatni, hogy miben, mit segít az állam, mit finanszíroz és hogyan.

Be kell mutatni, kinek mi lesz a feladata, hogyan, milyen folyamatként tervezzük a kutak utólagos engedélyeztetését.

Fel kell hívni az érintettek figyelmét, hogy központi segítséget csak az kaphat, aki a megadott határidőig – a később leírtak szerint – bejelenti a kútját.

A hatóságoknak és az igazgatási szerveknek – kinek-kinek a maga helyén – ismerniük kell az utólagos engedélyezésben rájuk háruló feladatokat és azok elvégzésére képesnek is kell lenniük!

Valójában a tájékoztatást a teljes kútrendezési program ismeretében, annak részeként képzeljük el.

A kútrendezést elindító tájékoztatásra szánt időtartam kb. 4-5 hónap, de az végig kell, hogy kísérje a kútrendezési folyamat egészét.

2.4. A kútrendezések végrehajtása

A vízgazdálkodással foglalkozó szakmai berkekben régóta ismert, hogy a rendszerváltozást követően egyre bővülő mértékben nőtt az engedély nélkül és nagyrészt kontárok által készített kutak száma. A Magyar Vízkútőrök Egyesülete (MVE) a 2000. évtől napjainkig terjedően minden fórumot felhasznált, hogy ennek a vízkészlet-gazdálkodást érintő veszélyeire felhívja a figyelmet.

Sajnos sem a központi szakintézmények, sem a politika nem vette komolyan ezeket a veszélyeket annak ellenére sem, hogy az MVE beadványára az Alapvető jogok biztosának és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének közös jelentése (AJB-5376/2014) az engedély nélküli kutak létesítését, üzemeltetését valós problémának ítélte és a helyzet létrejöttében az állami igazgatási szervezetek mulasztását is megállapította.

További, a vízkészlet-gazdálkodási szakmai elveket felrúgó, a kútkivitelezést bizonyos mélység fölött bejelentési és engedélyezési kötelezettség nélkül lehetővé tevő törvénymódosítási javaslatokkal szemben a szakmai szervezetek egységesen léptek fel. 2017. év májusában 14 tudományos szervezet, szakintézmény (pl. MTA, egyetemek, intézetek), szakirányú civil szervezetek, MaVíz és egyes kormányzati szervek is kifejezték egyet nem értésüket a Vgtv. tervezett módosítása ellen. 2018-ban az újabb Vgtv. módosítás ellen 13 szervezet közös nyilatkozatban tiltakozott. A kérdésben az Alkotmánybíróság döntése tudta megakadályozni az országunk jövője szempontjából elfogadhatatlan törvénymódosítás hatályba lépését.

Napjainkra az éghajlatváltozás felismerése és a fenntarthatóság elvárt gyakorlata egyre inkább ki fogja kényszeríteni, hogy szembe nézzünk a problémával, és észszerű megoldásokat találjunk a kútrendezésre.

A következőkben lakossági és gazdasági célú hasznosítás szerinti bontásban tárgyaljuk a kútrendezés műszaki, szervezési kérdéseit, és utalunk a különleges helyzetek miatt indokolt jogszabály módosítási igényekre is.

Megjegyezzük, hogy a lakossági kutak rendezése elsősorban nagy számosságuk, a gazdasági kutaké pedig a jelentős mértékű víztermelésük miatt fontos.

Sajátos kútépítés az ún. „pisztolykút technológia” – nagynyomású vízöblítéssel mélyített kutak, kisátmérőjű, vékonyfalú béléscsővezéssel – amivel külön foglalkoztunk, mert rétegvizek feltárása esetén kifejezetten káros. Ez az alkalmazott kútszerkezet a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútfúrás szakmai követelményeiről szóló *101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet*, valamint a Fúrt vízkutak és vízkutatató fúrások *MSZ 22116:2002.* előírásainak sem felel meg. A problémakör részletesebb ismertetését és a megoldási javaslatokat a [2. sz. melléklet](#) tartalmazza.

2.4.1. Lakossági hasznosítású kutak

A jelen összeállításban lakossági hasznosítású kutaknak azokat a kutakat nevezzük, amelyek háztartási vízigényeket (kertlocsolás, háztáji, konyhakerti növények, virágágyások öntözése, háziállatok itatása, gépkocsimosás), illetve házi ivóvíz igényeket (ivás, fürdés, tisztálkodás) elégítenek ki.

A lakossági kutak utólagos engedélyeztetésének folyamata eredményesen, ahogy azt már az előző 2.3. fejezet szerinti „Tájékoztatás” alatt megfogalmaztuk, csak a teljes program ismeretében és az őszinte, hiteles tájékoztatás után kezdődhet el. Ha nem így lesz, akkor nem érjük el a célt, a kutak önkéntes bejelentését.

Azt javasoljuk, hogy az előbbiekre szerinti tájékoztatás után tegyék közzé (internet, sajtó, önkormányzat stb.) a kút számbavételi lapot ([3. sz. melléklet](#)), amit egy megadott határidőig kellene megküldeni a területileg illetékes önkormányzathoz. Ezen a számbavételi lapon jelezni kellene, hogy központi segítséget csak az kaphat, aki a megadott határidőn belül bejelenti a kútjának létezését. A határidő jogvesztő.

A számbavételi lapon az azonosításon túl a kút típusa, becsült mélysége és a vízhasználat célja a megválaszolandó kérdések.

A kút számbavételi lapot adatvédelmi szempontból előzetesen ellenőriztetni, engedélyeztetni kell. Ehhez ismerni kell kik, milyen szervezetek lennének a továbbiakban a rajta feltüntetett személyes adatok kezelői.

Az önkormányzatokat fel kell készíteni a számbavételi lapok (interneten és papír alapon történő) beérkeztetésére.

A bejelentés tényét, vagyis a számbavételi lapok megküldésének az önkormányzat részéről történő visszaigazolását javasoljuk.

A bejelentés nem jelent engedélyezést, de lehetővé teszi a moratórium meghosszabbítását az alábbiakban javasolt, ismerttetendő állami finanszírozású program végrehajtásáig. Bár a bejelentések alapján nyerhető adatbázis közel sem lesz teljes, de értékelésétől fontos információk remélhetően az engedélyezéshez tartozó nagy volumenű munka ütemezésére, részletességének tervezésére, a vízmennyiségi és vízminőségi szempontból leginkább veszélyeztetett régiók kijelölésére, a jogszabályokban szereplő települési környezetvédelmi monitoring – felszín alatti vizekre is vonatkozó (219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 5. §) – jelenleg elhanyagoltnak tűnő feladatainak hatékony végrehajtására. Még mindig jobb, ha még néhány éven át csak egy bejelentésen alapuló, kevésbé hiteles adatbázissal rendelkezünk, mintha a hiteles adatok csak a valóság töredékére vonatkoznának, vagy műszaki szempontból nem mondanának semmit.

Javaslatunk előnye az is, hogy a bejelentőnek csak azt kell tudnia, hogy lakossági vízhasználó, de nem kell tudni, hogy milyen hatósági jogkörbe tartozik: az önkormányzathoz tett bejelentés után – az ezt követő vizsgálatok alapján – a kútmélység, a talajvíztartó addigra településre bontottan megállapítandó mélysége és a védőterületek elhelyezkedésének ismeretében az engedélyezést az adott kút/kutak esetében már a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság végezheti el.

Ebben a bejelentett kút központi segítségen alapuló vizsgálatával ellenőrzött mélységének fontos szerepe van.

A kutak számbavételi lapjai alapján az országos összesítések elkészíthetők lesznek.

A kút-bejelentések összesítésének ismeretében a kútrendezéseket ütemezni kell, pl. az alábbi fontossági sorolás szerint:

- házi ivóvízellátásra használt lakossági kutak,
- ivóvíztermelő és egyéb célú (sérülékeny) üzemelő és távlati vízbázisok hatósági határozattal kijelölt vízbázisvédelmi védőterületein lévő nem vízmű kutak,
- sérülékeny vízföldtani környezetben levő vízadókat, vízkészleteket érintő kutak,
- egyéb kategóriák (pl. 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerinti kiemelten és fokozottan érzékeny, valamint érzékeny besorolású területek).

2.4.1.1. Helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörbe (továbbiakban: jegyzői hatáskör) tartozó lakossági hasznosítású kutak

Jegyzői hatáskörbe azok a nem vízbázisvédelmi védőterületen létesített, talajvízre vagy parti szűrésű vízre telepített (tehát sekély mélységű) kutak tartoznak, melyek vizét lakóingatlanhoz kötődő, magánszemélyek részéről fölmerülő háztartási vízigények, vagy házi ivóvízigények kielégítésére hasznosítják évi 500 m³-t meg nem haladó mennyiségben.

Ezen kutak esetében a vízjogi fennmaradási engedély kiadásához a [4. sz. melléklet](#) szerinti „Kútfelmérés vizsgálati” tartalmú felmérés elvégzését tartjuk szükségesnek, amit a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 13. § szerinti szakemberek végezhetnek el. A felmérést végző szakember minősítése alapján a jó kutakra az utólagos engedélyek kiadhatók lesznek, a hibás kutakra megadott határidőn belüli javítás után lehet majd az engedélyt kiadni, vagy meg kell szüntetni azokat.

A munkacsoport javasolja módosítani a 41/2017. (XII. 29.) BM rendeletet akképpen, hogy a jegyzői hatáskörbe sorolt fúrt kutak utólagos engedélyezése esetében ne legyen elvárás a szűrőzési mélységköz ellenőrzése.

A „Kútfelmérő adatlap” (5. sz. melléklet) ezt a változatot tartalmazza. (Ha nem történne meg a rendelet módosítása, akkor javítani kell az adatlapot.) A „Kútfelmérő adatlap”-ot, – ami a 3. sz. melléklet tartalmára épül – a helyszíni felmérést végző szakemberek munkájának megkönnyítésére készítettük, tartalmaz minden alapadatot, ami az engedély megkéréséhez szükséges.

Az adatlapon a szűrőzési mélységköz szerepel, de nem kötelezően ellenőrzött kitöltéssel. Javaslatunk szerint a szűrőzési mélységköz a helyi hatósági jogkörbe tartozó, tehát talajvizet vagy parti szűrésű vizet feltáró kutak esetében a tulajdonos közlése alapján, műszeres ellenőrzés nélkül is feltüntethető, illetve „nincs adat” közlése is elfogadható. A jogszabályi módosítás hiányában azonban a műszeres mérés (pl. kútkamerás vizsgálat) a szűrőhely megállapítása érdekében nem hagyható el.

A javaslatot azzal indokoljuk, hogy a kutak mélységének ellenőrzése alapján eldönthető, hogy talajvízre vagy parti szűrésű vízre települt a kérdéses kút, vagy nem. Amennyiben igen, az állami felelősségi körben nincs szükség a szűrőzés pontos mélységközének és a szűrő állapotának megismerésére, arra inkább a tulajdonosnak lenne szüksége. A kutak szűrőzésének ellenőrzésére a legegyszerűbb módszer egy kútkamerás vizsgálat elvégzése, amit a tulajdonos külön, saját költségén megrendelhetne, amire vonatkozó igényt a települési kútfelmérési program megkezdése előtt lenne szükséges felmérni.

Megfontolásra ajánljuk, hogy a kutakkal lefedett terület (pl. egy település) talajvíz minőségének jellemzésére a kijelölt kutak vizéből mintavétellel legalább a fajlagos elektromos vezetőképesség, a pH, az oldott oxigén és a nitrát kerüljenek tájékoztató jelleggel meghatározásra.

Amennyiben a kérdéses kút vizét ivóvízként (is) használják, úgy a 147/2010. (IV. 29.)

Korm. rendelet szerinti akkreditált vízminőség-vizsgálatot teljes körűen el kell végeztetni, ez esetben természetesen akkreditált mintavételt követően.

A jegyzői hivatalok támogatására célszerű lenne járasonként/megyénként, a járás/megye területi jellemzőitől függően 1-2, megfelelő végzettségű szakembert (geológust/hidrogeológust) akár csupán megbízás alapján foglalkoztatni, akiknek feladatuk lenne a járáshoz/megyéhez tartozó önkormányzatok jegyzőinek szakmai támogatása az engedélyezés során, nevezetesen:

- az engedélyek műszaki tartalmának ellenőrzése,
- a hatósági előírások (kút megszüntetése, új kút fúrása, kútfej-lezárás kialakítása, stb.) szakszerű végrehajtásának folyamatos és okszerű nyomon követése.

Fontos lenne a jegyzői engedélyezési körbe tartozó kutakról is egy, a kútkataszterhez hasonló térinformatikai alapú egységes adatbázis létrehozása, mely a kutak főbb műszaki, vízhasználati és vízminőségi adatait tartalmazná, s így jelentősen segítené a vízkészlet-gazdálkodási munkákat.

2.4.1.2. A területi vízügyi hatósági engedélyezés alá tartozó lakossági hasznosítású kutak

A lakossági hasznosítású kutak azért tartozhatnak vízügyi hatósági engedélyeztetés alá, mert (1) vagy nem a talaj- és parti szűrésű vizet, hanem mélyebb rétegek vizét veszik

víztermelésre igénybe, (2) vagy ugyan a talaj- és parti szűrésű vizet, de évi 500 m³-t meghaladó mértékben veszik igénybe, (3) a talaj- és parti szűrésű vizet veszik igénybe, ám vízbázisvédelmi védőterületen helyezkednek el.

A (3) esetben az elvégzendő vizsgálatok köre, a kitöltendő számbavételi adatlap formája és a felmérést végző szakemberek személye megegyezik az előző, 2.4.1.1. alfejezetben ismertetett, jegyzői engedélyezési jogkörbe tartozó kutakéval (3, 4, 5. sz. melléklet).

A másik két esetben a kutak műszaki adatainak megismeréséhez kút-geofizikai (műszeres kútvizsgálati) méréseket kell végezni, meg kell határozni a kút nyugalmi vízszintjét, az üzemi vízhozamát az ahhoz tartozó vízszintet, és akkreditált módon meg kell vizsgáltatni az általános vízkémiai összetevőkre vonatkozóan a kútból kitermelhető víz minőségét.

Amennyiben ivóvízként használják a kút vizét, akkor a 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet szerinti teljes körű vízminőség-vizsgálatot kell elvégeztetni. A gázveszélyes vízkészleteket megcsapoló kutak esetében a gázvizsgálat elvégzése is kötelező.

A 6. sz. mellékletben adtuk meg a szükséges felméréseket.

Amennyiben a tulajdonosnak hiteles dokumentumai vannak a kutjáról, úgy a felmérés műszaki tartalma csökkenthető.

A kutak engedélyezési tervdokumentációjának összeállítását az előbbieket szerinti műszeres felmérés eredményeinek felhasználásával, jelenleg a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 13. § (1) bekezdés értelmében az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) sz. kormányrendelet szerinti jogosultsággal rendelkezők végezhetik.

Az utólagos engedélyezési tervdokumentációnak tartalmaznia kell a kút műszaki megfelelőségének értékelését is. Amennyiben a kút szerkezete hibás, úgy a hiba megjelölése mellett a javításának vízvédelmi-környezetvédelmi szempontból elvárható időtartamára is javaslatot kell tenni. Ha a kút olyannyira rossz állapotú, hogy gazdaságosan nem javítható, úgy a megszüntetést kell javasolni.

A javaslataink szerinti lakossági kutak rendezésével kapcsolatos feladatok érzékelhetően annyi előkészítési, szervezési munkát igényelnek, hogy egyre inkább az körvonalazódik bennünk, hogy a területi vízügyi igazgatóságok – megfelelő felkészítést követően – az önkormányzatokkal együttműködve lehetnének a legalkalmasabb szervezetek a munkák lebonyolításra. (A későbbiekben ezt részletesen kifejtjük.)

Valószínű, hogy a lakossági vízügyi hatósági engedélyezésű kutak nem tartoznak majd a vízföldtani naplókészítési kötelezettség alá, de ha mégis lenne közöttük olyan, akkor ebben a kérdésben az eljáró hatóságnak egyedi döntést kell hoznia.

2.4.2. Gazdasági célú kutak

2.4.2.1. Mezőgazdasági hasznosítású kutak

Ismereteink szerint a gazdasági hasznosítási célú kutak nagyrészt az agrárium érdekeltségébe tartoznak, ezért ezekkel külön foglalkozunk.

Az agrárium jól szervezett, az országot lefedő falugazdász hálózattal rendelkezik.

A kút számbavételi lap kisebb módosítással, (lásd 7. sz. melléklet), véleményünk szerint itt is alkalmazható.

A falugazdászok jól ismerik a működési területükön érintett gazdálkodókat, az ő közreműködésükkel lenne célszerű azokat a gazdálkodókhoz eljuttatni, hogy a kitöltött számbavételi lapok az előre megadott határidőre, elektronikusan a NAK megyei kamaráinak és onnan a Nemzeti Földügyi Központ Öntözésfejlesztési Főosztályának megküldésre kerülhessenek.

A bejelentett kutak területi összesítése után a lakossági kutakhoz hasonlóan a területileg illetékes vízügyi igazgatóságok közreműködésével lehetne – és ha szükséges, fontossági sorrendet megállapítva – a végrehajtási programot elkészíteni. A sorolás elveként javasoljuk:

- a felszín alatti víztestek VKI minősítését figyelembe venni, a jó állapot felé haladva,
- területi érzékenységi és vízbázisvédelmi besorolás szerint.

Az **8. sz. mellékletben** adtuk meg a szükséges műszeres felmérési adatokat.

Amennyiben a tulajdonosnak hiteles dokumentumai vannak a kutjáról, úgy a felmérés műszaki tartalma csökkenthető. Ezeknél a kutaknál is elegendőnek ítéljük a részleges kút kapacitás vizsgálatokat, vagyis a nyugalmi vízszint, üzemi hozam és üzemi vízszint meghatározását. A kutakból kitermelhető víz minőségét a használatához igazodó előírásoknak megfelelően meg kell vizsgáltatni. A gázveszélyes vízkészleteket megcsapoló kutak esetében a gázvizsgálat elvégzése is kötelező.

A lakossági kutakéhoz hasonlóan területi csoportosításban javasoljuk a kutak műszeres felmérését és az engedélyezési dokumentációk elkészíttetését megszervezni, de az agráriumban önálló szervezéssel.

Az ide sorolható kutak minden bizonnyal vízföldtani napló köteles kategóriába tartoznak, viszont azt gondoljuk, hogy ezek a kutak a felmérésük után sem tartalmazznak annyi és olyan újabb vízföldtani adatot, hogy a vízföldtani napló elkészíttetése indokolt lenne. Ezért nem javasoljuk a vízföldtani napló elkészítését, de a kútkataszterbe való felvételük szükséges. Javasoljuk a hajdan volt csőkút kataszterhez hasonlóan az „Öntöző kútkataszter” alkalmazás bevezetését. Ezen kutakra a felmérések alapján kiállítandó műszaki adatlap helyettesítené a vízföldtani naplót és ez alapján kapna a kút kataszteri számot. Ezért a 101/2007. (XII. 23). KvVM rendeletet ebben az értelemben módosítani javasoljuk, amennyiben ez elmaradna, úgy mondjunk le a kataszterezésükről is.

Megjegyezzük, hogy a kutak engedélyezési tervdokumentációjának összeállítását ebben az esetben is a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 13.§ (1) bekezdése szerint az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) sz. kormányrendelet szerinti jogosultsággal rendelkezők végezhetik.

Az utólagos engedélyezési dokumentációnak tartalmaznia kell a kút műszaki megfelelőségének értékelését is. Amennyiben a kút szerkezete hibás, úgy a hiba megjelölése mellett a javításának vízvédelmi-környezetvédelmi szempontból elvárható időtartamára is javaslatot kell tenni. Ha a kút olyannyira rossz állapotú, hogy gazdaságosan nem javítható, úgy a megszüntetést kell javasolni.

A felméréseknek, az engedélyezési dokumentációk összeállításának koordinátorai a Nemzeti Földügyi Központ Öntözésfejlesztési főosztálya – esetleg a NAK megyei szerveinek bevonásával – lehetnének azzal, hogy a célirányos munkákhoz a témában járatos szakemberek alkalmazása is szükséges lesz.

2.4.2.2. Egyéb gazdasági hasznosítású kutak

Az ide sorolható kutak számbavételi lapjait (lásd [9. sz. melléklet](#)) is az önkormányzathoz javasoljuk megküldeni, aztán a vízügyi igazgatóságok közreműködésével kerülnének át az engedélyező hatóságokhoz.

Nem számítunk sok, csupán kisszámú ilyen bejelentett engedély nélküli kútra. Az utólagos engedélyezés – üzemeltetők által – várhatóan lefolytatható egyeztetések alapján megállapított határidőben végrehajtható lesz.

A kutak műszaki felmérését az előzőek szerint a [8. sz. mellékletben](#) rögzített tartalommal kell elvégezni.

Megjegyezzük, hogy a kutak engedélyezési tervdokumentációjának összeállítását ebben az esetben is a 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 13.§ (1) bekezdése szerint az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) sz. kormányrendelet szerinti jogosultsággal rendelkezők végezhetik.

Az utólagos engedélyezési tervdokumentációnak tartalmaznia kell a kút műszaki megfelelőségének értékelését is. Amennyiben a kút szerkezete hibás, úgy a hiba megjelölése mellett a javításának vízvédelmi-környezetvédelmi szempontból elvárható időtartamára is javaslatot kell tenni. Ha a kút olyannyira rossz állapotú, hogy gazdaságosan nem javítható, úgy a megszüntetést kell javasolni.

2.5. A kútrendezés ütemezése, gazdasági terhek

Fejezetenként utaltunk arra, hogy egy-egy kúttípus, vízhasznosítási cél esetében milyen szempontok szerinti fontossági sorrendben lenne célszerű a kútrendezést végrehajtani.

Természetesen más szempontok is fontosak, így a kútvizsgálat technikai és humán erőforrásainak, továbbá nem utolsó sorban az anyagi erőforrások rendelkezésre állása is. A vízgazdálkodási szakmai szempont szerinti kútrendezési sorrendet a technikai, a humán erőforrások és főként az anyagi források rendelkezésre állása alapján kell/lehet majd szakaszolni.

A szükséges erőforrások nagysága becslés szintjén is csupán a kút számbavételi adatlapok beérkezése után adható meg, de az állam anyagi felelősségvállalásának mértékét a program indítása előtt meg kell határozni.

2.5.1. Lakossági hasznosítású kutak

A munkacsoport tervei között szerepelt a **lakossági hasznosítású kutak vizsgálata céljából két településen minta-felmérés elvégzése**. Sajnos ez a munka részben a korona vírus miatti rendkívüli helyzet, másrészt a felmérés során a 41/2017. (XII. 29.) BM rendeletről javasolt eltérés (a helyszíni kútfelmérés műszaki tartalmának csökkentése) miatt nem valósulhatott meg.

Az elmaradt **minta-felmérést** megítélésünk szerint továbbra is el kellene végezni, melyet **négy jól kiválasztott településre javasolunk kiterjeszteni**. Továbbra is javasoljuk Üllés és Seregélyes nagyközségeket bevonni a felmérésekbe, mert a jegyzőikkel már ezirányú egyeztetéseket folytattunk.

Pl. Üllés településen előzetes becslés (jegyző) szerint 400 db kút lehet, (nagyreszt fűrt kutak), a felmérésre mintegy 10 millió Ft beállítását javasoljuk. A felmérés során módszertani kérdések tisztázhatók. Hogyan kell/lehet csoportosítani a munkát, milyen a kutak típus szerinti megoszlása, milyen eszközökkel, milyen méréseket célszerű végezni,

milyen a kutak állapota? A minta-felmérés során azt is célszerű vizsgálni, hogy milyen kockázatot rejt, ha a műszeres (pl. kút-kamerás) vizsgálatok nélkül, csupán mélységmérést végzünk a talajvizes fúrt kutakban?

Az itt szerzett tapasztalatok alapján lehetne a minta-felméréseket tovább javítani, aztán a négy településen végzett felmérések után véglegesíteni.

Az országos becslések érdekében javasoljuk az önkormányzatokat előzetesen kampányszerűen felkérdezni, hogy véleményük szerint mennyi lehet az engedély nélküli kutak darabszáma – ezen belül az ásott kutak aránya – a településükön?

Az állam közigazgatási intézményei mulasztottak, mert nem intézkedtek a nagyszámú engedély nélküli kútépítések megakadályozására. Meg kell jegyezni, hogy a vízhasználók sem vétlenek, hiszen ők pedig nem mutattak jogkövető magatartást, vagyis a jelenlegi helyzet e kettős ok eredménye.

Az engedély nélküli kutak nagy száma miatt állami segítségre van szükség a kútrendezés megszervezéséhez és – az állami közigazgatási intézmények előbbiek szerinti mulasztása miatt pedig – a kútrendezés anyagi terheinek viselésében is.

A kútrendezésben a vízhasználók valamilyen mértékű teherviselése sem maradhat el, mert a rendezetlen helyzet kialakításában ők (magánszemélyek, társaságok) is jelentősen közreműködtek.

A jegyzői engedélyezési hatáskörbe sorolt lakossági hasznosítású kutak esetében:

a háztartási és az ivóvíz célú vízfelhasználás esetében a műszaki adatok helyszíni felmérését, az ivóvízminőség vizsgálatokat és az engedélyezési dokumentáció elkészítését, valamint az engedélyezés lebonyolítását központi költségviseléssel javasoljuk biztosítani.

Ezen kutak esetében a legegyszerűbb a felmérés, és a javaslatunk szerint műszeres kútvizsgálati méréseket az állami felelősségi körben nem látunk szükségesnek elvégezni. A kutak teljes körű állapotfelmérése igényelne ugyan egyéb, pl. kútkamerás méréseket is, de azt a tulajdonos döntése és anyagi teherviselése mellett kell/lehet elvégeztetni.

Általánosságban jogos igényeket elégítenek ki ezek a kutak, és központi segítséggel reményeink szerint elvégezhető lesz az utólagos engedélyezésük.

A „kútfelmérő adatlap” kitöltéséhez szükséges helyszíni felméréshez a kutak átjárhatóságát (a kútszáj megnyitását, a búvárszivattyú kiemelését) egyeztetett időpontra – a nyugalmi vízszint és a talpmélység mérés elvégzéséhez – a tulajdonosnak kell biztosítania. A tulajdonos kockázata, ha kútra csupán megfelelő javítás után kaphat engedélyt, vagy a rossz állapota miatt esetleg el kell tömedékelnie azt.

A területi vízügyi hatósági engedélyezési körbe tartozó lakossági hasznosítású kutak közül:

- **a vezetékes vízzel el nem látott településrészekon központi költségvetésből javasoljuk az ivóvíz biztosítására használt kutak műszaki adatainak felmérését, a vízminőség, valamint szükség szerint a gázvizsgálat elvégeztetését, és csupán az engedélyezési dokumentáció elkészíttetésének, valamint az engedélyezés lebonyolításának költsége hárulna a tulajdonosokra, az ivóvízzel el nem látott településrészekon az ivóvíz biztosítása fontos központi feladat is, ezért az ott lakók már terheket vállaltak. Ezeket a beruházásokat javasoljuk a központi támogatással és szervező munkával kiegészíteni, hogy a legalizálásuk megtörténhessen,**

- háztartási célú vízfelhasználású kutak esetében a kutak műszaki adatai felmérési költségének 50 %-át javasoljuk központi forrásból biztosítani, az engedélyezési dokumentáció elkészítésének, valamint az engedélyezés lebonyolításának költsége teljes egészében a tulajdonost terhelné, a még szükséges vízminőség és az esetlegesen szükséges gázvizsgálattal együtt.

A háztartási célú vízfelhasználások esetében nem feltétlen indokolt a mélyebb vízadókat megcsapoló kutak használata, ezért a felmérések költségének csupán 50 %-ban történő átvállalását javasoljuk.

Az engedélyezési dokumentáció összeállításához szükséges helyszíni felméréshez a feltételeket (üzemi vízhozam, üzemi vízszint méréséhez a kutak átjárhatóságát, a kútszáj megnyitását, a búvárszivattyú kiemelését) egyeztetett időpontra – a műszeres mérések, nyugalmi vízszint és elvégzése érdekében – a tulajdonosnak kell biztosítania. Ezekben az esetekben is a tulajdonos kockázata, ha kútra csupán megfelelő javítás után kaphat engedélyt, vagy a rossz állapota miatt esetleg el kell tömedékelnie azt.

A felmérések – műszeres vizsgálatok, engedélyezési dokumentáció összeállítását megelőző helyszíni szemle – végrehajtását összefogottan, a beérkezett számbavételi adatlapok számától, információitól függően településenként, vagy nagyobb települések esetében településrészenként lenne célszerű elvégezni, vállalkozásba adni.

Át kell gondolni a központi támogatás felhasználási rendszerét, pl. pályázati kiírás az önkormányzatok felé, vagy pl. lehetnének a területleg illetékes vízügyi igazgatóságok a lebonyolítók, a szükséges forrás biztosításával.

Itt is hangsúlyozzuk, hogy az első fontos lépés a kútfúró vállalkozók, vállalkozások regisztrációja, illetve az ezzel egy időben történő lakossági tájékoztatás. Mielőbb el kell érni, hogy ne gyarapodjanak az újkeletű engedély nélküli és többségében helytelen műszaki kialakítású kutak.

A fúrt kutak felmérésének megoldására, a műszeres felmérési költségek csökkentésére javasoljuk megvizsgálni:

- egyik megoldásként a vízügyi szervezet keretében működtetett műszerkocsi/k beszerzését, beruházásként. (A műszerkocsikat pl. a kijelölt VÍZIG-ek vízrajzi csoportjaiban lehetne működtetni.)

A műszerkocsikat max. 100 m mélységig történő mérésekre (kútkamera, kút-geofizika, reométerezés), nyugalmi vízszintmérésre, a kútban lévő szivattyúval vízhozam és az üzemi vízszint meghatározására lenne célszerű felszerelni. A kútrendezési program befejezése után a hatósági ellenőrzések háttérét lehetne ezekkel az eszközökkel biztosítani.

A felmérési költségek csökkentése érdekében akkreditált vízmintavétel és részarámú gázvizsgálat lehetőségét is biztosítani javasoljuk.

A műszerkocsi működtetéséhez 2 fő megfelelő végzettségű, gyakorlatú szakember szükséges. A műszeres méréseket önköltséges díjjal lehetne biztosítani.

- a másik megoldás lehetne pályázat alapján előminősítést végezve kiválasztani az arra alkalmas, működő vállalkozásokat.

Nem végeztünk gazdasági számításokat az előbbi ötlet szintű javaslatokra, mert ahhoz a felmérendő kutak számát is ismerni kellene. Az is elképzelhető, hogy mindkét megoldási lehetőség alkalmazására is szükség lehet.

2.5.2. Gazdasági hasznosítású kutak

A kútrendezés ütemezését a gazdasági célú hasznosítású kutak esetében is vízgazdálkodási szakmai alapon kell elkészíteni, célszerűen a területileg illetékes vízügyi igazgatóságok közreműködésével. A végrehajtást a fontossági sorolás alapján a területi vízügyi hatóságok határozataiban kellene érvényesíteni.

Mivel az **engedély nélküli gazdasági kutakkal nagyrészt mezőgazdasági célú vízkivételeket végeznek**, tulajdonképpen ezzel lenne a legfontosabb foglalkozni, ám ezekről kellő ismeretekkel nem rendelkezünk. Ezért a mezőgazdasági kútrendezéssel alapvetően csak általánosságban és a vízkészletek általuk megvalósuló jelentős mértékű igénybe vétele miatt foglalkozunk.

A mezőgazdasági hasznosítási céllal engedély nélkül épített és üzemelő/felhagyott kutak számát illetően még becslésre sem vállalkozunk.

Úgy gondoljuk, hogy a falugazdászok segítségével rövid időn belül elfogadható pontossággal össze lehet írni a rendezetlen kutakat és aztán a várható rendezési költségeket is lehet számszerűsíteni.

A kutak műszeres felmérésére a költségek csökkentése érdekében itt is a lakossági kutak felmérésére javasolt műszerkocsi beruházást, vagy/és vállalkozók pályáztatással történő kiválasztását tartjuk célszerűnek.

Az egyéb gazdasági célú hasznosítású kutak esetében a kútrendezéseket egyedi megbízásokkal önállóan eljárva tartjuk elvégezhetőnek.

A gazdasági célú kutakat csupán a teljesség igénye miatt tárgyaltuk, azok rendezése a lakossági kutakétól eltérő megoldásokat igényel.

Javaslatunk szerint ezekben az esetekben a teljes kútfelmérés, a víz- és gáz vizsgálatok és az engedélyezési dokumentáció összeállításának, valamint az engedélyezés lebonyolításának költsége a gazdasági szereplőket terhelné.

2.6 A kútrendezési folyamat értékelése, visszacsatolás

Szakmai körökben már több évtizede jeleztük az engedély nélküli kutak problémáját, mégsem irányult rá kellő figyelem, ezért duzzadhatott akkora mértékűvé, hogy megoldása országosan akár 100 milliárdos költséggel is járhat.

A jelentős költségek indokolják, hogy országos irányítással szervezett ellenőrző, értékelő rendszert működtessünk az alábbiak szerint, különös tekintettel a jegyzői hatáskörbe tartozó kutakra:

- az engedélyezési gyakorlat figyelemmel kísérése a kiadott engedélyek szakmaiságának, az adatok hitelességének rendszeres, legalább szűrőpróbaszerű ellenőrzése,
- a kiadott engedélyekhez tartozó kútdatok országos nyilvántartása a kútkataszterben foglaltakon felül,
- az engedélyezésre vonatkozó szakmai elvárások alaposabb indoklása a politikai döntéshozók felé a további jogi szabályozásnál,
- az utóbbi jogszabálmódosítások eredményessége (eredménytelensége) okainak feltárása,
- a kutak tervezésével, kivitelezésével és vizsgálatával foglalkozó szakmai kör ellenőrzése és továbbképzése,
- az engedélyezési eljárást lefolytatók szakmai képzése (önkormányzati műszaki ügyintézők, jegyzők, vízügyi hatósági szervezet),

- a lakosság szakmai tájékoztatása, anyagi terhelhetőségének figyelembevétele, a jogkerülés okozta probléma csökkentése, a jogkerülés feltárhatóságának és arányos szankcionálásának átgondolása.

Elsődleges feladat, hogy a nagytömegű illegális kút helyéről és mélységéről tudomást szerezzünk, azután el kell érni, hogy közülük a műszakilag megfelelőek utólag engedélyezésre kerüljenek a szakmailag szükséges adatszolgáltatás mellett.

Amennyiben a javaslatunk szerint az engedély nélküli lakossági kutak utólagos rendezése központi forrás segítségével történik, úgy elengedhetetlen a központi források felhasználására vonatkozó pénzügyi szabályok betartása és a vízügyi-műszaki munkák megfelelőségének ellenőrzése.

Későbbiekben fontos a kútállapot rendszeres figyelemmel kísérése, a szükséges javítások vagy kútmegszüntetések megfelelő szakmai színvonalú elvégzése.

A vázolt munka tapasztalatai segíthetik az új kutakra vonatkozó szabályozás és ellenőrzés oly módon történő alakítását, hogy az illegális kutak problémája ne termelődjön újra.

Úgy gondoljuk, hogy az itt felsorolt feladatokat az ország vízügyi szervei együttesen tudják ellátni.

3. Összegzés

Munkabizottságunk a korona vírus miatti rendkívüli helyzetben végezte a munkáját. Ebből adódóan az elektronikus levelezésen túl a személyes helyett online tanácskozásokat tartottunk, így véglegesítettük a javaslatot.

Munkánkat fontosnak tartjuk – térítésmentesen végeztük – és azzal az elvárással tesszük a kormányzati és politikai érintettek elé, hogy olvassák el, fontolják meg és támogassák azt.

Nem tudjuk elégszer hangsúlyozni, hogy a tömeges, engedély nélküli, nagyrészen rossz szerkezeti kialakítású kutak a felszínalatti vizeket, az országunk ivóvízkészletét súlyosan veszélyeztetik. A kútrendezés ütemes megkezdése nem halasztható.

Elmondhatjuk, hogy a munka során átgondoltuk a kútrendezés problémájának kiváltó okait és ehhez igazodóan, reményeink szerint végrehajtható megoldásokat sikerült találni.

Javaslatunk a feladatokat illetően fontos sorrendiséget is tartalmaz:

- a) Az 1995. évi LVII. tv. a vízgazdálkodásról 29. § (7) szerinti moratórium meghosszabbítása, megtörtént.
- b) A kútfúrók regisztrációja.
- c) Tájékoztatás (végig kíséri a d)-f) pont alatti feladatokat).
- d) A kutak számának országos becslése az önkormányzatok megkérdezésével, lakossági kutak esetében mintaterületi vizsgálatok elvégzése, kutak számbavétele.
- e) Kútrendezés fontossági sorolása, döntés a gazdasági terhek ügyében.
- f) Kútrendezés végrehajtása.
- g) A kútrendezési folyamat értékelése, visszacsatolás.

ad.a) Az általunk is javasolt (2.1 pont) és már meghosszabbított **moratórium időtartama alatt megfelelő** előkészítéssel megalapozható és megkezdhető a javasolt kútrendezés végrehajtása. Az illegális kutak utólagos engedélyezése az érintettek saját teherviselése alapján ez idő alatt is tovább folytatódik, de várhatóan a meghosszabbított határidőre is csak a kutak kis részére vonatkozóan zárul le.

ad.b) A „kútfúrók regisztrációja” nagyon fontos az engedély nélküli rossz kutak újratermelésének megakadályozásához (2.2. pont), de a tevékenység a regisztráció mellett is fokozott ellenőrzést igényel.

ad.c) Ki kell hangsúlyozni a **szakszerű és hiteles tömegtájékoztatást (2.3. pont)**, ami meg kell, előzze és végig kell kísérje a kútrendezés teljes folyamatát.

ad.d) A vízügyi szakmai köreinkben a legalacsonyabb becslések is elérik az 500.000 db, de egyes becslések meghaladják az 1.000.000 db engedély nélküli kútszámot is.

Az **engedély nélküli kútszámok országos becslése (2.5.1., 2.5.2. pont)** a kútrendezési munkákra történő felkészülést segítené, a kút számbavételi **lapok közzé tétele** és a bejelentések beérkeztetése (2.4.1., 2.4.2.1.pont) pedig remélhetőleg az engedély nélküli kutak okozta probléma nagyságát jellemezni fogja.

A 2.5.1. pont szerinti minta-felmérések fontos módszertani kérdések tisztázását szolgálják.

ad.e) A „kút számbavételi adatlapok” országos összesítése után **egységes vízgazdálkodási szempontok (2.4.1., 2.4.2.1 pontok)** szerint a lakossági és a gazdasági célból hasznosított kutak rendezésének fontossági sorolása elkészíthető lesz. A pénzügyi források rendelkezésre állása figyelembe vételével elkészíthető lesz a kútrendezés végrehajtásának az ütemezése, vagyis a végrehajtás országos programja. Ebben a lakossági hasznosítású kutak rendezéséhez a 2.5.1 pont szerinti központi támogatás biztosítását javasoljuk, míg a gazdasági hasznosítású kutak esetében központi támogatást nem javasolunk.

ad.f) A kútrendezés végrehajtása jól elkülöníthető a lakossági és a gazdasági célú vízfelhasználások esetében.

Az ismereteinket és lehetőségeinket figyelembe véve alapvetően a lakossági célú kutak ügyével foglalkoztunk teljes körűen, a gazdasági, az azon belül a leginkább fontos mezőgazdasági célú kutakkal csupán azok rendezésének műszaki elemeit érintve tárgyaltuk.

Meggyőződésünk, hogy a lakossági engedély nélküli kutak sorsának rendezésére a javaslatunk optimális megoldást ad, (lásd a 2.4. pontot), ezért nem vázoltunk fel több változatot. Két, szélsőséget jelentő út nyilvánvalóan nem járható:

- a kúttulajdonosokra hagyni segítség és támogatás nélkül,
- minden feladat és költség átvállalása az állam részéről.

Lehet tovább vizsgálni a központi támogatási arányokat (2.5. pont), vagy akár változtatni is azokon, de addig, amíg nem tudjuk mennyi is a rendezendő kutak száma, addig értelmetlen ezen vitázni.

A lakossági kutak rendezése olyan jelentős szervezési és szakmai feladat, amelyet véleményünk szerint csupán az ország vízügyi szervezete, vagyis a Belügyminisztérium, az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a területi vízügyi igazgatóságok kezébe adva gondoljuk jól és szakszerűen megvalósíthatónak (lásd. a 2.4.1.2. pontot) feltéve, hogy ahhoz kellő létszámot és anyagi keretet kapnak.

A központi források függvényében pl. 5- 10 milliárd Ft/év biztosításával 2022. évtől indulhatna a kútrendezés.

Az OVF koordinációja biztosítaná a kútrendezések országos fontossági sorolása alapján a munkák évenkénti ütemezését. A vízügyi igazgatóságok lehetnének a végrehajtásért felelős igazgatási szervezet.

Ők szerveznék meg az önkormányzatokkal együttműködve, – ha a javasolt műszerkocsik rendelkezésükre állnak, az azokkal elvégezhető munkák kivételével – a kútrendezési feladatok vállalkozásba adását, az ellenőrzését és a pénzügyi lebonyolítást.

Azokon a településeken, ahol az önkormányzatok felkészültek a kútrendezés bizonyos szervezési feladataira, a vízügyi igazgatóságok részfeladatokat átadhatnak

részükre. A kutak felmérési munkáinak megfelelőségét – javaslatunk szerint – minden esetben a vízügyi igazgatóságok kell, hogy ellenőrizzék.

Az állami segítség keretében végzett kútfelmérő dokumentáló munka eredményét át kell adni az érintett tulajdonosoknak, ők kell, hogy azt az engedélyező hatósághoz benyújtsák. **Elképzelésünk szerint a vízügyi igazgatóságoknak a tulajdonosi kérelmeknek az utólagos engedélyezésre történő benyújtását is ellenőrizniük kell.**

Jelentős forrásigényű munkáról van szó, jól kell a munkákat szervezni és törekedni kell a költségtakarékos megoldások felderítésére. Vizsgáltuk a költségtakarékos kútfelmérési megoldások lehetőségét, a javaslataink ezeket is tartalmazzák.

A gazdasági célú kutak nagyrészt mezőgazdasági célúak, azokra vonatkozóan a Nemzeti Földügyi Központ Öntözésfejlesztési Főosztálya lehetne a kútrendezést irányító, koordináló szervezet a NAK és területi szervezeteinek bevonásával (lásd a 2.4.2.1. pontot). A végrehajtás folyamatáról a vízügyi szervek felé a rendszeres adatszolgáltatást biztosítani kell, mert az országos helyzet értékelése csak így biztosítható.

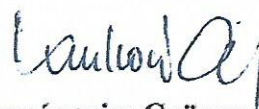
ad.g) Hangsúlyozzuk, hogy a kútrendezés előrehaladását, eredményeit a végrehajtás minden szintjén folyamatosan vizsgálni kell. Az eredmények kiértékelése alapján a végrehajtásra visszahatóan úgy a műszaki felmérő, mint az engedélyezési körben a szükség szerinti képzésekre, az indokolt jogszabályi módosításokra intézkedni kell (2.6. pont). Javaslatunk szerint ebben a munkában is meghatározó szerepe lenne a vízügyi igazgatóságoknak és a munkát koordináló OVF-nek.

Megítélésünk szerint a kútrendezés olyan fontos és nem halogatható feladat, hogy a megoldása kormányprogram szintű, vagyis kormányhatározattal javasoljuk az „Országos Kútrendezési Programot” meghirdetni.

Jó lenne megcélozni a munkák 10-15 év alatti végrehajtását, ami már túlmutat a moratórium legújabb 2023. dec. 31. határidején is. Erre a határidőre viszont teljes körűen el kellene érni, hogy a jelenleg engedéllyel nem rendelkező kutaknak legalább a helyét és mélységét, mintaterületeken pedig – a további munkák jobb tervezése érdekében – a felmerülő problémákat részletesebben megismerjük. Javaslatunk szerint a jelenlegi moratórium határidőn belül a kútrendezési munkák is megkezdhetők lehetnek. Ehhez a kúttulajdonosok együttműködési készsége az előzőekben vázolt javaslataink útján véleményünk szerint elérhető.

A munka lezárva, 2020. június 10.

Reich Gyula /

/ Kumánovics György /

Mellékletek:

1. Vízkútfúrók regisztrációja
2. Kisátmérőjű, víznyomással mélyített, úgynevezett „pisztolykutak” problémakörének ismertetése
3. Kút számbavételi adatlap (lakossági kutak)
4. Kútfelmérés vizsgálatai (jegyzői engedélyezésű kutak)
5. Kútfelmérő adatlap (jegyzői engedélyezésű kutak)
6. Kútfelmérés vizsgálatai (lakossági, vízügyi hatósági engedélyezésű kutak)
7. Kút számbavételi adatlap (mezőgazdasági kutak)
8. Kútfelmérés vizsgálatai (gazdasági, vízügyi hatósági engedélyezésű kutak)
9. Kút számbavételi adatlap (egyéb gazdasági kutak)